

Protest Polonii amerykańskiej przedkłada projektowi rewizji traktatów

CHICAGO, 30.11. Tutejsza prasa polska zamieszcza list otwarty do członka kongresu Brittena, podpisanym przez Jana Romaszkiwicza, prezesa Związku Narodowego Polskiego, Jana Olejniczaka, prezesa Zjednoczenia Polsko-Rzymsko-Katolickiego i Emilję Napieralską, prezeskę Zw. Polek.

W liście tym przedstawiciele wymienionych organizacji protestują przeciw oświadczeniu Brit-

tena w jego artykule, zamieszczonym w prasie Hearsta, opowiadającym się za koniecznością rewizji Traktatu Wersalskiego, oraz za oddaniem Niemcom t. zw. korytarza.

Równocześnie prasa polska ogłasza tekst rezolucji, przyjętej na obchodzie setnej rocznicy powstania listopadowego, również wyrażającej protest przeciwko stanowisku Brittena. (PAT.)

Strajk górników szkockich 100 tysięcy robotników porzuciło pracę

LONDYN, 30.11. Na skutek uchwały federacji górników szkockich, odrzucającej propozycję właścicieli kopalni i prokła-

mującej strajk, 100.000 górników Szkocji nie przystąpi już do pracy na nocnej zmianie z niedzieli na poniedziałek. (PAT.)

Gruba ryba komunistyczna w sieci Aresztowanie wodza wyrotowców we Francji

PARYŻ, 30.11. Aresztowano tu pewnego Włocha, który zniknął zaraz nazajutrz po zamachu w Sartrouville. Jak się okazało, był on kolporterem bibuły komunistycznej i utrzymywał bliskie stosunki z głównymi sprawcami ostatnich zamachów komunistycznych. Desygnowany on był do objęcia kierownictwa ruchu komuni-

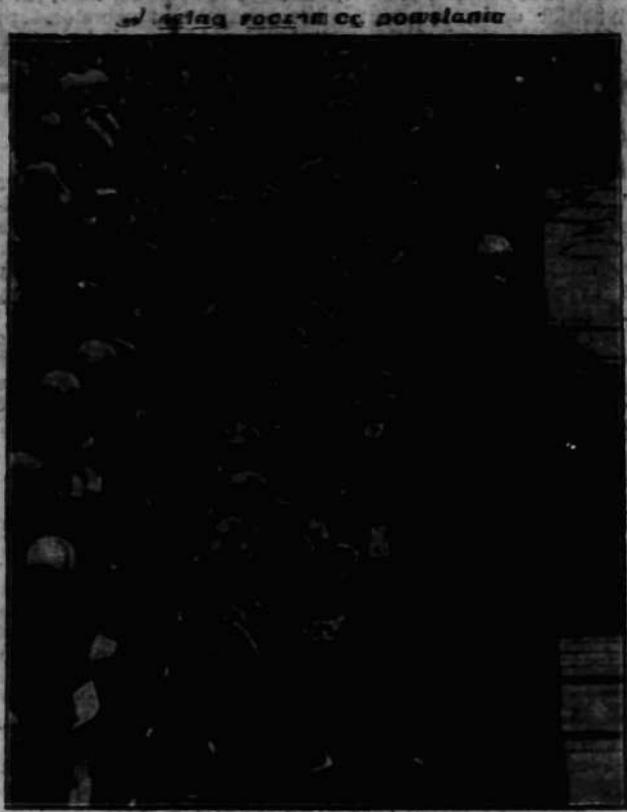
stycznego we Francji na miejsce aresztowanego w dn. 27 b. m. b. deputowanego komunistycznego włoskiego Griego.

Równocześnie aresztowano 3 Włochów i jednego Szwajcara, których niezwłocznie wydano z granic państwa za działalność komunistyczną. (PAT.)

Ku czci amerykańkińa - powstańca 30 r. projekt pomnika w mieście Augusta

CLEVELAND, 30.11. Komitet uczczenia pamięci dr. Pawła Ewo, Amerykanina, który brał udział w powstaniu listopadowym, rozpoczął kampanję składkową, celem zebrania funduszu na budowę pomnika ku czci dr. Ewe. Pomnik ten w formie obeliska

wzniesiony będzie w mieście Augusta (Georgia), gdzie spoczywają zwłoki dr. Ewe.

W sali politechniki warszawskiej odbyła się uroczysta akademja. Na zdjęciu widoczni: x) Prezydent Rzeczypospolitej, xi) szef kancelarji wojskowej ofik. Glogowski, 1) szef francuskiej misji wojskowej gen. Demain, 2) wiceminister in. dr. Zongolowicz, 3) inspektor armji gen. Romer, 4) prezydent m. Warszawy in. Słomiński, 5) wójtowa dr. Jaroszewicz, 6) komendant garnizonu ofik. Stramiński, 7) szef kancelarji cywilnej dr. Lisiewicz, 8) minister poczty i telegrafów Boerner, 9) minister rolnictwa Janja Polczyński, 10) minister robót publicznych Matakiewicz, 11) minister komunikacji inż. Kühn, 12) dyr. teatrów miejskich Artur Szwed.

Przed burzą nad Bliskim Wschodem Liniach bałkański dookoła Jugosławji

RZYM 30.11. — Tel. wł. — Turcecki minister spraw zagranicznych Tewfik Ruchdi Bej opuścił Rzym, udając się do Sofji, aby tam omówić przystąpienie Bułgarii do bloku włosko-grecko-tureckiego i przygotować wizytę bułgarskiej pary królewskiej w Angorze. Po przystąpieniu Bułgarii do tego porozumienia, będzie łańcuch, którym Włochy asilują otoczyć Jugosławję na Bałkanach zamknięty.

Bardzo znamienne były słowa tureckiego ministra spraw zagranicznych, wypowiedziane na przyjęciu prasy zagranicznej.

Ruchdi Bej zapytany, co sądzi o sytuacji europejskiej, odpowiedział, że horyzont europejski jest zachmurzony, jednakże on osobiście jest optymistą i uważa, że wszyscy sobie zdają sprawę z niebezpieczeństwa wojny i wszyscy to niebezpieczeństwo widzą. Skoro zaś sprawa tak się przedstawia, przeto można tego niebezpieczeństwa uniknąć, można zapobiec katastrofie.

Przed wyjazdem minister udzielił wywiadu prasie włoskiej, przyczem podkreślił doniosłość paktów wzajemnych między Turcją, Włochami i Grecją.

Minister i dwaj podsekretarze stanu przed komisją śledczą parlamentu francuskiego

PARYŻ, 30.11. — Tel. wł. — Miliardowe bankructwo banku osławionego Oustrica pociągnęło za sobą nietylko upadek ministra sprawiedliwości Pereta, który podobno był w tę aferę wieszany, ale również dwu podsekretarzy stanu, Lautier'a i Falcoza, którym również zarzucano pośredni udział w podejrzanych interesach.

Obaj podsekretarze stanu za-

żądali wytoczenia im śledztwa celem oczyszczenia się z zarzutów. Wobec tego stanął przed komisją śledczą izby deputowanych, która obecnie zaznajamia się z materiałem, dostarczonym jej przez generalnego prokuratora, następnie zaś przystąpił do badania byłego ministra sprawiedliwości Pereta i obu podsekretarzy.

Laureat państwowej nagrody literackiej Jerzy Szaniawski, autor dramatyczny

Wczoraj odbyło się posiedzenie jury literackiej nagrody państwowej w następującym skła-

dzie: prof. Ujejski, prof. Kolačzewski, K. Wroczyński, Tiermanik, J. A. Hertz i Jan Parandowski.

Po dłuższej naradzie jury postanowiło przyznać państwową nagrodę literacką na r. 1930 znanemu pisarzowi Jerzemu Szaniawskiemu.

JERZY SZANIAWSKI

Uchwała jury nie była jedno-myślna. Jeden z członków jury, Jan Parandowski, zgłosił do uchwały swe „votum separatum”.

Na historycznych szanłcach Warszawy Nabożeństwo za poległych w r. 1830-31 rycerzy

Poświęcenie kamienia węgielnego pod pomnik generała Sowińskiego

Od wczesnego ranka na szanłcach historycznych szanłców obronnych Warszawy z epoki powstania listopadowego zarolło się wczoraj tłumami w oczekiwaniu na uroczyste nabożeństwo za poległych obrońców Warszawy i założenie kamienia węgielnego pod pomnik bohatera Woli, generała Sowińskiego.

Krótko po godzinie 9-ej zaczęły napływać oddziały wojska różnych rodzajów broni. A więc to norowy szwadron 1 p. Szwoleżerów, bateria artylerji, kompanja podchorążych itd.

Po paru minutach najbliższe okolicie cmentarza wojskiego przedstawiały sobą wielkie obozowisko wojska,

zgrupowanych szwadronów i związków ze sztandarami i publicznością.

Ceremonie rozpoczęła msza św. odprawiona przez księdza biskupa.

Szereg Sowińskiego

W centrum wydzielenia sanitarnego w Warszawie odbyło się wczoraj uroczyste zaprzysiężenie ochotników. Na zdjęciu kampanja na obrzeżach przysiężnicy.

na polowego Galla przed głównym ołtarzem pamiątkowego kościołka, gdzie według jednej z legend miał zginąć gen. Sowiński.

Po mszy okolicznościowe kazanie wygłosił ks. Jachymowski, a chór Lachmana wykonał okolicznościowe pieśń.

Z kościołka udał się ks. biskup Gałł w otoczeniu poczty sztandarowych na miejsce, gdzie stała nać ma pomnik generała Sowińskiego i dokonał uroczystego aktu poświęcenia kamienia węgielnego.

Przemówienie wygłosił prezydent miasta inż. Słomiński, po którym orkiestra wojskowa odegrała hymn narodowy, a chór Lachmana wykonał pięknie historyczną „Warszawiankę”.

Nagle cofnięcie gubernatora banku angielskiego z drogi do Ameryki

LONDYN, 30.11. Biuro Reutersa dowiaduje się, iż gubernator

Banku Angielskiego Montagu Norman, który w dn. 27 b. m. wyjechał z Londynu do Nowego Jorku przez Cherbourg, wezwany został radiotelegraficznie do niezwłocznego powrotu do stolicy.

Nagle to wezwanie gubernatora wielkiego banku państwowego wywołało wiele komentarzy i niepokój w sferach giełdowych.

Tablica pamiątkowa

skłonięta na gmachu dawnych koszar 4 pułku piechoty liniowej przy ul. Krakowskiej w Warszawie w ramach obchodu rocznicy listopadowej. Na głazie z napisem inż. Słomiński, xx) szef kancelarji wojskowej ofik. Glogowski.

Fatalna wolta auta na chodniku Osiem osób rannych.—Samochód w cukierni

Przy zbiegu ul. Przejazd i Nowolipki w Warszawie zdarzył się wczoraj wypadek samochodowy, który pociągnął za sobą ciężkie poranienie trzech i zęszsze — pięciu osób.

Ulica Przejazd w kierunku Nowolipki jechał samochód policjarski, należący do Icka Kochmaniana, kierowany przez właściciela.

Na rogu Nowolipki samochód nagle zarzącało na zakręcie i wjechał na chodnik, uderzając przodem w szybę wystawową cukierni Wajmbergowej. Wleka szyba runęła z brzękiem na chodnik. Przestraszony niespodziewanym wypadkiem szofer cofnął gwałtownie samochód w tył i wpadł na licznych w tem miejscu przechodniów.

W tej chwili tłum rzucił się na niefortunnego kierowcę, chcąc ukarać go doraźnie za spowodowanie wypadku i gdyby nie natychmiastowa interwencja

polijci, Kochman byłby nie uszedł samosądowi tłumy.

Wezwano Pogotowie ratunkowe. Przybyły lekarz opatrzył osiem osób.

Ciężko rannych: 29-l. Jolne Klipszyna (Nowolipska 11), 39-l. Marja Jakóbanek (Szczęśliwa 11) i 20-l. Róża Garfiński (Miła 55) przewieziono po opatrunku do szpitala na Czystem.

Pozostałe pięć osób: Szloma Lejbruder (Ostrowska 7), Henoch Markowicz (Franciszkańska 27), Lejba Wielbiad (Bonifraterska 8), Maurycy Zajdengardt (Nowolipska 21) i Dawid Bałtel (Nowolipska 65) — po opatrunku udali się do domów.

Właściciela auta i kierowcę w jednej osobie — Icka Kochmana — aresztowano

zobawiono natychmiast prawa jazdy.

Wieniec na grobie żołnierzy polskich w rocznicę zakończenia wojny światowej

NIAGARA ON THE LAKE, 30.11. Z inicjatywy p. Elżbiety Ascher, znanej przyjaciółki Polaków, miejscowy oddział państwowej organizacji Daughters of the

Empire złożył w rocznicę zakończenia wojny światowej wieniec z maków na cmentarzu żołnierzy polskich, którzy zmarli przed wyjazdem armji polskiej do Francji.

Nagroda za pracę dla pokoju

Nagroda Nobla za działalność na rzecz pokoju podziękowana została w tym roku pomiędzy Kellou'em a, arcybiskupem Szwajcarii L. Loederthumem.

Znowu tragedia w kopalni 13 górników zasypanych żywcem

LUTIE (Stan Oklahoma), 30.11. Wskutek wybuchu w tutejszej kopalni, 17-tu górników zostało zasypanych, 13-tu z nich wydoby-

to martwych, pozostali odnieśli rany.

SAMOBÓJSTWO STUDENTA WILEŃSKIEGO

GDANSK 30.11. Student wyższej uczelni gdańskiej Jakób Zoch z Wilna popełnił samobójstwo w swem mieszkaniu na Langfuhr.

Kamień pamiątkowy

skłonięty w ogrodzie Krasińskich w Warszawie w rocznicę powstania w 1830 r. w ramach obchodu rocznicy listopadowej. Na głazie z napisem inż. Słomiński, xi) szef kancelarji wojskowej ofik. Glogowski.

WYŚWIADANIE OBYWATELA

Kulisy wystąpienia niemieckich

Rząd Rzeczypospolitej przesyłał już swa przeciwpolską notę sekretarjatu Ligi Narodów...

Zaznaczaliśmy już wczoraj, że obecne wystąpienie rządu berlińskiego jest fragmentem zapowiedzianej ofensywy dyplomatycznej...

Do chwili ujawnienia wyników wyborów do Sejmu warszawskiego na Śląsku panował zupełny spokój. Nawet prasa niemiecka, stwierdziła, że wybory te przeszły bez żadnych ekscyzów...

Inaczej natomiast Niemcy, ich szanse w wyborach senackich przedstawiały się beznadziejnie...

Wybrano broń typowo niemiecką: prowokację i zbrodnię. Powiedzmy od razu, że zrobiono to za zwykłą u Niemców niezdarnością...

Dla Polski nadarza się sposobność do wykazania przed reprezentacją narodów, obradującą w Genewie, tej podwójnej gry Niemiec...

Protest polski przeciwko gwałtom niemieckim

Mamy nadzieję, że dotrze on do wiadomości Ligi Narodów

BERLIN, 30.11. — Tel. wł. — Powtarzając się akty teroru, stosowanego wobec żydów polskiego w Niemczech...

W ubiegły piątek kierownik dzielnicy śląskiej Związku Polaków, p. St. Szczepaniak, udał się do prezydenta komisji mieszanej p. Calondera...

W toku rozmowy z prezydentem Calonderem, wskazał przed stawiciel mniejszości polskiej, na głośne napady bojówek nacjonalistycznych w Mikołajkach, Ostrowie-Dabrowie, Bytomiu, Raciborzu i t. d.

I tak naprzykład redakcja „Kafolika” w Bytomiu otrzymała list z groźbą wysadzenia budynku w powietrze, kierownik zaś polskiego banku ludowego w Wielkich Strzelcach...

Następnie delegat mniejszości polskiej udowodnił, że tendencje antypolskie docierają nawet do sądów niemieckich...

Centrolew nie będzie miał wicemarszałka — Demonstracja — zamiatanie głoszenie

Wobec rozbicia wyborczej organizacji Centrolewu na kilka sta bych liczebnie klubów, przy zastosowaniu systemu de Hondta...

Referat prezesa B.G.K. w Bernie przed 50 finansistami szwajcarskimi

BERN, 30.11. Na cześć przybyłego tu prezesa Banku Gospodarczego Królewskiego, Góreckiego, któremu towarzyszy dyr. Barysz...

Pomoc Wegler Polsce w roku 1830

Jedyny z narodów, który poparł powstanie listopadowe

Tłum bezrobotnych Niemców rubuje sklepy żywnościowe

Misia szpiegowska sowieckiego attache

Z podniebnych szlaków w głąb oceanu

Afera szpiegowska w Gdyni

W wyniku rewizji aresztowano obywatela gdańskiego Jana Hoffa

Wach wyroku, zapadłego dnia 17 b. m. w sądzie lądowym w Kluczborku...

Stanowisko klubu „narodowego” w tej sprawie nie jest jeszcze znane, ale sytuacja jego jest łona...

Wielu stan życia gospodarczego Polski, wykazując cyframi szybki rozwój i wielkie możliwości w kraju...

Jasne i przekonujące wykresy, rzucając na ekran w czasie konferencji, znakomicie zilustrowały i uzupełniły wykład...

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

rorem urzędów polskich i ludności polskiej, jednym słowem są wyczuł z opieki prawnej...

Ustawiczne alarmy prasy niemieckiej, rezolucje Ostmark-Verreinu, który ostatnio, dn. 16 b. m. domagał się...

przeciw ludności polskiej, między innymi zakazu osiedlania się na pograniczu i wreszcie zapowiada nie coraz to nowych demonstracji antypolskich...

W tych warunkach mniejszość polska domagać się musi natychmiastowej interwencji prezydenta komisji mieszanej...

Pamiętkowa tablica dla armii belgijskiej z nazwiskami powstańców polskich pod sztandarami Belgii

BRUKSELA, 30.11. Wczoraj, w 100-ą rocznicę powstania listopadowego odbyła się tu uroczystość wręczenia przedstawicielom armii belgijskiej...

Pożar wodniopławowca DOX

LIZBONA, 30.11. — Tel. wł. — Niemiecki samolot-obrzym „DO X”, który w dniu jutrzejszym zamierzał wystartować do dalszego lotu do Ameryki...

Dymisja Zauniusa postanowiona

KOWNO, 30.11. — Tel. wł. — W najbliższych dniach ma ustąpić minister spraw zagranicznych Zaunius...

Za romans z panią Smetonową

KOWNO, 30.11. — Tel. wł. — Z Kowna został wysiedlony ks. kanonik Mironas...

P. Witos rezygnuje z mandatu

Głównicy to swym przyjacielom KRAKÓW, 30.11. — Tel. wł. — Onegdaj o godz. 6-ej wieczorem przybył do Krakowa pociągami osobowym b. poseł Wincenty Witos...

Zmiany osobowe w M. S. Z.

WARSZAWA, 30.11. — Sprawa obsadzenia stanowiska naczelnika wydziału wschodniego w mln. spraw zagranicznych po p. Tadeuszu Hołowcu...

Wielu stan życia gospodarczego Polski, wykazując cyframi szybki rozwój i wielkie możliwości w kraju...

Jasne i przekonujące wykresy, rzucając na ekran w czasie konferencji, znakomicie zilustrowały i uzupełniły wykład...

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Wszystkie partie bez różnicy przekonań uznały międzynarodowe znaczenie niektórych punktów tych przemówień.

Table with exchange rates for various currencies (Zurych, Londyn, Paryż, Warszawa, etc.)

Table with exchange rates for various currencies (Warszawa, Londyn, Paryż, etc.)

Table with exchange rates for various currencies (Warszawa, Londyn, Paryż, etc.)

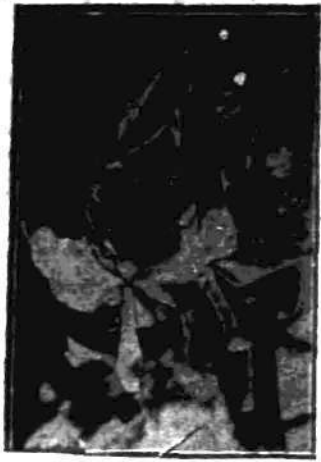
Table with exchange rates for various currencies (Warszawa, Londyn, Paryż, etc.)

Table with exchange rates for various currencies (Warszawa, Londyn, Paryż, etc.)

Table with exchange rates for various currencies (Warszawa, Londyn, Paryż, etc.)

Fantastyczne ceny storczyków usprawiedliwione są trudnością hodowli Niezwykłe metody wychowania storczyków

Kwiat storczyka Laelia Perinini, albo „Ariano”.

Cóż to? Motyle? Dziwaczne zwierzątka? Kwiaty? — Orchideje! Rośliny najbardziej zbliżone z wyglądu do zwierzątka, najelegantszyniejszy, a zarazem najtrudniejszy do hodowania kwiat pozostanie chyba zawsze najbardziej pożądanym swa niezwykłością. W hodowli storczyków zaszła w ciągu ostatnich lat zasadnicza zmiana.

Nasiona storczyków należą, jak wiadomo do najcięższych z pośród wszystkich nasion roślinnych: tyśiące ich idą na jeden gram. Wyni-

Sianko storczyków w specjalnych lankach białych na jałowym rozczynale agar-agaru.

na roślinie z tyśiąca nasion. Mimo to kultura storczyków wymaga jeszcze wielkiego nakładu. Trzeba im odpowiedniego ciepła, wilgoci, powietrza. Przy największych zabiegach, trwających cały rok, tylko raz do roku zakwitają tajemniczy i piękny kwiat storczyka, którego znamy już dziesiątki tyśiące fantastycznych wprost odmian, przyczem niektóre odmiany dochodzą do dziesiątków tyśiący.

Kwiat storczyka Brasso-Cattleya-Violeta.

Co wróżą gwiazdy na dzień 1 grudnia? Godziny południowe sprzyjają ekspansji życiowej

Nie da się to jedynak powiedzieć o godzinach rannych, które zapowiadają się niepomyślnie. Już wczesny ranek może nam przynieść zmartwienie, niepowodzenia lub złe nastroje, niezadowolone i smutne — i nie jest to bynajmniej odpowiednia pora do wyrażania w podrodz, co do rezultatów, które nie mamy dostatecznej pewności. Ludzie programi daś rano nie będą mieć dobrego wpływu na nasze życie. Trzeba jednak dodać, że mogą to być jednostki bardzo interesujące i oryginalne.

Już godz. 8-ma może nam przynieść zmiany nagłe i nieoczekiwane lub niepokojące nerwowo, co może się jednak łączyć z nowymi pomysłami i niezwykłymi sytuacjami życiowymi. Pewnie niepokojące mogą się dać jeszcze odczuwać i około godz. 9-ej, ale później następuje ogólna poprawa, a około godz. 15-ej zaznaczy się passa dodatnia większej energii i przedsiębiorczości, obciążająca powodzenie w stosunkach z wojskowymi, inżynierami i doktorami. Dziecko dziś urodzone — samodzielne, wynalazcze, aktywne — zapragmie waleczność w czymś swym niezwykłym, w czym może osiągnąć powodzenie. J. S. D.

RADJO WARSZAWSKIE

DZIS:
WARSZAWA. (Dług. fal 1411,7 m).
Godz. 11:55: Sygnał czasu, hejnał z Krakowa. G. 12:10: Muzyka z płyt gramofonowych do godz. 13:25. G. 13:50: Lekcja jez. francuskiego. Godz. 16:15: Program dla dzieci starszych. „Halo, wśród zoologów w Warszawie była was, jak nazywał małego rysia?” (Konkurs z nagrodami). Program dla młodzieży: „Opowieść o mps królika” wg A. Długoskiego, wygl. p. Gwido Trzywiał - Rakowski. G. 16:45: Muzyka z płyt gramof. G. 17:15: „Publizność rzymskich teatrów”, wygl. prof. dr. G. Przychocki. G. 17:45: Muzyka lekka. G. 19:10: Skrzyżka pocztowa rolnicza. G. 19:25: Muzyka z płyt gramof. G. 19:55: Płyty gramofonowe. G. 20:15: Omówienie koncertu międzynarodowego. G. 20:30: Koncert międzynarodowy z Belgradu. 1) Jero Tkalčić. Kwartet: Jontapanowy op. 15. a) Allegro, b) Andante, c) Scherzo (Allegretto), d) Finałe (Allegro), odegrała pp. Licar (fort). Milajovic (skrz. I), Zarko (skrz. II), Tkalčić (wioloncz.), 2a) St. Mokranjac: 15 wiazanka p. eñi narodowych — „Pełal z Ohrydu”, b) Mileto Mitrović: Komar i mucha, c) A. Lajovitz: Deszcz, odśp. akad. odśp. „Oblic” pod dyr. Lajowitza. 3) Peter J. Krstić: Dru-

gi akt dram. muz. „Zulanczar” (Tytan), transm. z opery belgradzkiej. G. 22: P. Ewa Ostachiewiczówna wygłosi listetod p. t. „Tajemnica dalekiego wschodu”. G. 22:15: Muzyka z płyt gramofonowych. G. 23: Muzyka taneczna. WTOREK.
WARSZAWA. długość fal 1411,7 m.
Godz. 10: Transm. z Uniwersytetu Warsz. Zjazdu Historyków Polskich „700-lecie Prus Wschodnich”. G. 11:5: Sygnał czasu. G. 12:50: Muzyka z płyt gramofon. G. 13:35: „Kobiety w lotnic twie”, wygl. red. Z. Trzcińska-Kostebina. G. 15:50: Odczyt rządowy. G. 16:15: Muzyka z płyt gramof. G. 17:15: Odczyt z Wiedn. G. 17:45: Pop. koncert symf. w wyk. ork. Filh. Warsz. 1) A. Menckelmer: Uwertura „Otton Łuczmi”. 2) Wł. Żelazski: Symf. lekka z op. „Stara baśń”. 3) P. Czajkowski: Scherzo z IV symfonii. 4) R. Wagner: Semer lasu z op. „Zygryd”. 5) A. Glazunow: Wałc koncertowy. 6) M. Karłowicz: Roman z seronady symfonicznej. 7) A. Guzewica: Muzyka balet. z opery „Dziewica lodowców”. 8) St. Momuszko: Mazur z op. „Straszny dwór”. G. 19:20: Felieton n. t. „Na premierze”, wygl. p. M. Maszyński. G. 19:50: Tr. Opery „Lakme” L. Debess’a z Teatru Wielkiego w Warsz. Po operze retransmisja ze stacji zagranicznych.

kiem tej lekkości nasienia jest fakt, iż zarodek nie znajduje w łonie na-

sienia soków odżywczych i musi ich szukać nazewnątrz.

Hodowcy storczyków z przed stu lat, wiedząc o tem, zażywali dla tych roślin ziemi, posiadającej spe-

cialny gatunek grzybków (mykorrhiza), które służą im za pożywienie.

Obecnie jednak hodowla storczyków obchodzi się bez tych sposobów. Grzybki są zupełnie usunięte: sterylizowane nasiona kiełkują na wodnym, wyjałowionym rozczynnie substancji agar-agar. Klelek roślinny

hoduje się w specjalnym inkubatorze.

potem dopiero zostaje przesadzony do doniczek, napełnionych torfiastym mulem.

Metoda ta ma tę wyższość nad dawną, że przez sterylizację chroni storczyki od zarażenia się chorobami, które dawniej dziesiątkowały te piękne rośliny.

Zapomocą tej metody osłabnięto możliwość wyhodowania 25 proc. zasianych storczyków, podczas gdy przy dawnym sposobie udawało się wyhodować i doprowadzić do zakwitnięcia zaledwie jed-

Światło reflektorów „zatrzymuje” śmigło samolotu nie przerywając jego ruchu obrotowego

Oddawna wiadano, że przy szybkim ruchu obrotowym, jakiemu poddane są śmigła samolotów, powstają ogromne siły, z jednej strony odśrodkowe, z drugiej oporu powietrza, które przecinane z tak wielką szybkością stawia bardzo znaczny opór.

Dla nauki stało się więc rzeczą

palącą prostru odkrycie metody, umożliwiającej obserwację bezpośrednią śmigła w ruchu.

Długo wydawało się to niemożliwą do ziszczenia. Dopiero ostatnio okazało się, że przy pomocy dowcipnego urządzenia za daniem daje się doskonale rozwiązać.

Jak pokazują załączona ilustracja, używane są zwykłe lampy reflektorowe, oświetlające śmigło samolotu w ruchu, przyczem prąd elektryczny do lampy przerywany tyle razy na minutę ile obrotów wykonywuje śmigło. W ten sposób lampa rozbłyska tylko wtedy, gdy śmigło jest w tem samym miejscu i dla patrzącego wydaje się, że śmigło nie porusza się, jest zatrzymane, pomimo, że nie przestaje ono ani na chwilę poruszać się. Jeżeli wtedy na końcu śmigła umieścić odpowiednie przyrządy, to na ich skali można prostru odczytać, jaka jest stan śmigła i czy nie grozi katastrofa.

Całym dowcipem metody jest właśnie przerywanie prądu elektrycznego dokładnie tyle razy na sekundę, ile obrotów robi śmigło, uskuteczono to przez połączenie przerywacza z motorem, który obracając wał ze śmigłem jednocześnie przerywa prąd. Ilość przerw jest tak wielka, że oko otrzymuje wrażenie światła zupełnie jednostajnego.

Więc ja panu radzę...

Niech pan przeczyta ostatni numer „Cyrulka Warszawskiego”. Zobaczmy czy pan nie będzie pękać ze śmiechu.

Blondynka z wysp

Włocza Blondynka, która wyznawca białki odrodziła czarwa Anonima.

U nas — inaczej

97 Kształtów 9 10; pozycje panuje upalne lato. Piękne AMERYKAŃSKI PIKNIK i KAR...
DIA NA KRAJOWE.

Inspokcja śmigła samolotu pasażerskie-pomocy reflektorów elektrycznych o go, dokonywana w ciomnej hall przy przerywaniem światła.

Jubileuszowa pięćzłotówka srebrna dla upamiętnienia rocznicy Powstania Listopadowego

Minister skarbu Matuszewski zarządził, w celu upamiętnienia setnej rocznicy Powstania Listopadowego, puszczzenie w obieg 5-złotowych monet srebrnych. Monety te bite będą z datą 1930 roku. Pa jednej ich stronie figuruje godło państwowe z napisem „5 złotych 1930”, po drugiej zaś stronie umieszczono w formie niezwykle estetycznej rysunek

wyobrażający sztandar pułkowy z napisem: „Honor i Ojczyzna” U dołu widnieje napis: „1830-1930 w setną rocznicę Powstania”.

Nowe monety 5-złotowe bite są na podstawie art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 5 listopada 1927 w sprawie zmiany ustroju pieniężnego,

W historycznym dworku na Grochowie

Salon, w którym w dniu bitwy grochowskiej przebywał sztab Chłopińskiego. Historyczny dworek jest obecnie własnością dyr. Andrzeja Wierzbickiego, który z pietnym przetrwał cennym zabytków dawny wyśiad.

Imponujący przebieg wczorajszych uroczystości Pan Wojewoda dokonał odsłonięcia pomnika 42 p. p.

Wczorajsze uroczystości w naszym mieście miały przebieg niezwykle imponujący i na długo pozostaną w pamięci białostoczian.

O godz. 10 rano odbyły się nabożeństwa w świątyniach wszystkich wyznań.

O godz. 11 rano w Kościele Farnym odprawione zostało uroczyste nabożeństwo z kazaniem okolicznościowym. Na nabożeństwie obecni byli przedstawiciele władz państwowych z wojewodą Kościelkowskim na czele, wojskowi z komendantem garnizonu płk. dypl. Kmicic-Skrzyńskim i władz samorządowych z prezydentem miasta Hermanowskim i prezesem Rady Miejskiej prof. Młynskim.

Około godz. 12 min. 30 uformował się olbrzymi pochód, który podążał do parku miejskiego „Zwierzyniec”.

Dokoła pomnika ustawili się kompanie 42 p.p., kompania karabinów maszynowych, artylerja i kawalerja. Związki i liczne delegacje również zajęły miejsca przed pomnikiem.

O godz. 1 po poł. wojewoda białostocki Marjan Zyndram-Kościelkowski, jako prezes honorowy Komitetu Budowy Pomnika, wygłosił przemówienie, w którym w pięknych słowach skreślił bohaterskie dzieje naszego dzielnego 42 p.p., który

mężnie walczył na różnych frontach i m. in. przyczynił się do ostatecznego rozgromienia w bitwie pod Warszawą.

Dowodem uznania społeczeństwa białostockiego dla „Dzieci Białostockich” jest zarówno sztandar pułkowy, ufundowany przez Miasto, jak i obecny pomnik ku czci poległych 42 p.p.

Następnie p. Wojewoda dokonał odsłonięcia pomnika. Podczas spadania zasłony zażyły fanfary. Wojsko sprezentowało broń. Orkiestry odegrały hymn narodowy, poczem przemawiał

prezydent miasta W. Hermanowski, który oświadczył, że miasto obejmuje pomnik pod swoją opiekę, spłacając dług wdzięczności wobec swoich walecznych obrońców. Słowa Mazurka Dąbrowskiego „Z ziemi włoskiej do polskiej” ziszcili się w dających 42 p.p.

Dowódca 42 p.p. płk. Błocki podziękował wszystkim, którzy przyczynili się do wzniesienia pomnika, oraz artyście-legionście Jakóbowi Juszczykowi, który z wielkim zamiłowaniem wykonał pomnik przy

pomocy swego brata Kazimierza.

Następnie odbyła się imponująca defilada wojska wszystkich rodzajów broni, Federacji, policji, organizacji przysposobienia wojskowego, młodzieży szkół państwowych i prywatnych żydowskich, oraz straży pożarnych. Oddziałem bez orkiestr przygrywała orkiestra B.O.S.O.

O godz. 2 min. 30 odbył się w salach Kasyna Oficerskiego 42 p.p. obiad dla przedstawicieli władz i społeczeństwa.

Wypadki samochodowe

Dnia 28 bm. szofer Konstanty Lisowski najechał na wsiadającą do dorożki Marię Pietrowską, uderzając ją białym. Pietrowską odwieziono do szpitala żydowskiego, jednak ze względu na odmienny stan Pietrowskiej, lekarze skierowali ją do szpitala położniczego.

W dniu 28 bm. na Rynku-Kościuszki autobus firmy „Samochód”, prowadzony przez szofera Pawła Piłsiewicza, na

Utonął podczas łowienia ryb

W nocy na 27 bm. wieś Jaczno w powiecie sokólskim była

terenem tragicznego wypadku. Krytycznej nocy mieszkańcy wsi zostali zaalarmowani głośnie krzykami, wydobywającymi się z łódki na rzece Siderce.

Kiedy sąsiedzi znaleźli się na brzegu, oczom ich przedstawił się okropny obraz: na środku rzeki leżała przewrócona łódź, a kręgi na wodzie wskazywały, że przed chwilą miał miejsce wypadek. Okazało się, iż Dymitr Sawczuk, zam. we wsi Wielki-Staw, podczas łowienia ryb, utonął. Trupa wydobyto.

Przed mianowaniem nowych ławników w Sądzie Pracy i Sądzie Okręgowym

W „Monitorze Polskim” ogłoszone zostało zarządzenie Pana Ministra Sprawiedliwości w sprawie zgłaszania list kandydatów na ławników i zastępców ławników Sądów Pracy i Sądów Okręgowych.

Wobec upływu okresu, na który zostali powołani ławnicy i zastępcy Sądów Pracy w poszczególnych okręgach, m. in. w Białymstoku oraz ławników i zastępców ławników w Sądach Okręgowych, Pan Minister Sprawiedliwości wzywa organizacje, reprezentujące pracodawców oraz pracowników do zgłoszenia w terminie do 6 grudnia 1930 r. list kandyda-

tów na te stanowiska.

Liczba ławników Sądu Pracy w Białymstoku została określona na 90, z czego 45 z grupy pracodawców i 45 z grupy pracowników. Liczba zastępców wynosi 180, po 90 z obu tych grup.

Liczba ławników Sądu Okręgowego w Białymstoku, powoływanych z okręgu Sądu Pracy w Białymstoku, wynosi 40, po 20 z każdej grupy, liczba zaś zastępców 80, po 40 z każdej grupy.

Ławnikiem lub jego zastępcą może być ten, kto posiada obywatelstwo polskie, korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich, jest nieskazitelnego charakteru, ukończył 30 lat życia i włada językiem polskim w słowie i piśmie.

Od zajmowania stanowiska ławnika Sądu Pracy wyłączeni są wojskowi w służbie czynnej, duchowni i zakonnicy, funkcjonariusze państwowi w służbie czynnej, o ile nie są zatrudnieni w przedsiębiorstwach i instytucjach państwowych oraz powoliwie do Sejmu i senatorowie.

Listy kandydatów winny być sporządzone oddzielnie dla ławników i zastępców ławników Sądu Pracy oraz oddzielnie dla ławników Sądu Okręgowego. Każda lista winna zawierać potrójną liczbę osób w stosunku do liczby wolnych stanowisk ławników i ich zastępców.

Do list kandydatów winno być dołączone oświadczenie stowarzyszenia, instytucji lub przedsiębiorstwa, które składa listy, kandydaci odpowiadają ustawowym wymogom.

Listy należy przedstawić w 3 egzemplarzach, przyczem winno być załączone zaświadczenie obwodowego Inspektora Pracy lub Starostwa, że dana organizacja jest czynna w okręgu Sądu Pracy, a dla stowarzyszeń zawodowych ponadto, że posiadają charakter stowarzyszenia zawodowego. Instytucje państwowe i samorządowe składają jedynie oświadczenia, że są czynne w okręgu Sądu Pracy i że nie należą do stowarzyszeń zawodowych pracodawców. Poza tym przy składaniu listy należy podać—o ile chodzi o listy kandydatów z grupy pracodawców—dane orientacyjne o liczbie pracowników, za-

trudnionych w okręgu przez ogół członków stowarzyszenia zawodowego pracodawców wzgl. przez przedsiębiorstwa i instytucje państwowe i samorządowe, o ile zaś chodzi o listy kandydatów z grupy pracowników — liczbę pracowników.

Inspektor Szkolny na pow. białostocki p. Mieczysław Jurcki udzielił nam następujących informacji o organizacji szkolnictwa w naszym powiecie w roku szkolnym 1929-30.

— Na terenie powiatu było w r. 1929-30 zorganizowanych 135 publicznych szkół powszechnych: 55 szkół 1-no klasowych, 36 szkół 2 klasowych, 12 szkół trzechklasowych, 6 szkół czteroklasowych, 4 szkoły 5-cio klasowe, 2 szkoły 6-cio klasowe, 20 szkół siedmioklasowych.

Na terenie powiatu dzieci w wieku szkolnym było 24.421. W publicznych szkołach powszechnych uczyło się 19.596 dzieci, a w szkołach prywatnych i innych 5.072. W publicznych szkołach siedmioklasowych uczyło się 7.512 dzieci. Również według programu szkoły 7-mio klasowych szkół uczyły się dzieci w niższych klasach szkoły średniej, oraz w szkołach prywatnych. Ludność naogół chętnie posyła dzieci do szkoły i uważa za krzywdę, gdy dziecko nie może uczęszczać do szkoły. Kary jednak muszą być stosowane, szczególnie w wsi w okresach kopiań i sadzenia kartofli.

Sieć szkolna jest dobrze opracowana i z roku na rok stale poprawiana w miarę zmian w osiedlach. Jeden obwód bezszkolny Kopisko ma już obecnie 40 dzieci i nie może dostać szkoły z braku etatów.

Dyrekcja F. „Samochód” Białystok, dnia 26.XI 1930 r.

Miejski Uniwersytet Powszechny

Dzisiaj w poniedziałek, dnia 1 grudnia rb. odbędzie się wykład: od godz. 7-8 „Noc Listopadowa 1930 r.” i od 8-9 w.

„Dookoła równi”. Oba wykłady ilustrowane będą przezrociami. Wstęp i szatnia bezpłatnie.

Odpowiedź Treviranusowi

— Z okazji imienin kierownika Szkoły Powszechnej Nr. 7, p. Andrzeja Bielawskiego, personel nauczycielski teże szkoły składa kwotę 14 zł., młodzież szkolna 36 zł., razem 50 zł. na łódź podwodną, jako odpowiedź zachlanności Treviranusa.

Kierownik teże szkoły na cel powyższy 5 zł.

— Klasa III „a” Gimnazjum Państwowego im. kr. Zygmunta Augusta składa na łódź pod-

wodną „Odpowiedź Treviranusowi” zł. 13 gr. 55 i wywada do przedłużenia łańcucha składkowej klasy III „b” teżoż gimnazjum oraz klasę III gimnazjum Zeligmana i klasę III gimnazjum Druskina.

— Lek.-dent J. Koch na wzwanie lek.-dent. Wasilewskiej składa na łódź podwodną 10 zł., wzywając jednocześnie do dalszych ofiar lek.-dent. Sewarc.

„MODERN”
DZIS WIELKA **PREMJERA**
Ceny od zł. 1.50
Początek: 6.30, 8.30, 10.30

MAURICE CHEVALIER
JANETTE
MIC DONALD

Triumfalne arcydzieło śpiewno-dźwiękowe

PARADA MIŁOŚCI

REŻYSERJI ERNESTA LUBICZA
MŹYKA VICTORA SZETZINGERA

APOLLO Pierwszy Polski dźwiękowo-śpiewny i mówiony film

Wobec wielkiego powodzenia także jeszcze i dziś

NIEBEZPIECZNY ROMANS

Pg. powieści **ANDRZEJA STRUGA**

W rolach głównych:
BETTY AMANN, BOGUSŁAW SAMBORSKI
ZULA POGORZELSKA, ADOLF DYMZA
EUGENJUSZ BODO, KAZIMIERZ KRUKOWSKI

EXTRA
MARS
FIRST LATEX

NAJTRWAŁSZY
OBCAS GUMOWY

MARS

ZADAĆ WSZĘDZIE

Zadać wszędzie najlepszych obcasów krajowych firmy „MARS”

CHOROZY odzyskują ZDROWIE

pięć znana ze swej skuteczności

ZIOŁA lecznicze Dra BREYERA

odznaczone złotymi medalami w Nicei i Brukseli.

działające nadzwyczajnie w chorobach: pierśiowych, na przemianę materji, reumatyzmie, żółtkowo-kiarkowych, nerwowych, padaczkę, blednicy, nerkowych i pęcherzowych, kobiecych, sercowych, wątroby i przy nadmiernej otyłości. Można nabywać niemal w każdej aptece lub składzie aptecznym albo w wytwórni „POLHERBA” Ska z o.o. Kraków-Podgórze Skrytka 48

Kto chce leczyć się ziołami — niech ząda darmo w wytwórni broszurki „Jak odzyskać zdrowie”.

UWADZE PAŃ!

Kapelusze damskie od Zł. 7 z najlepszych filców podług najnowszych modeli paryskich

Przeróbki i farbowanie tanio i szybko

Pracownia Kapeluszy „KORONA”, Białystok, Sienkiewicza 14.

HEMOROIDY
ITAN ZADALNY
KRWAWIENIE
I WEDZENIE
UJWA
HEMORIN
KLAWE